

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Κείμενο 1

Η νήσος του Πάσχα κι εμείς

Το παρακάτω διασκευασμένο απόσπασμα προέρχεται από το βιβλίο του Rutger Bregman, Ανθρωπότητα. Μια απροσδόκητα αισιόδοξη ιστορία, Κλειδάριθμος, 2020, σελ. 125-129.

[...] Ακόμη και σήμερα, αυτό το μικροσκοπικό νησί στον Ειρηνικό, το νησί του Πάσχα, παραμένει ένα από τα πιο αινιγματικά μέρη στη Γη, τροφοδοτώντας για πολλούς αιώνες κάθε λογής τρελές εικασίες. [...] Ότι τα αγάλματα (Μοάι) τοποθετήθηκαν εκεί από ένα γένος τετράμετρων γιγάντων. Ακόμη κι ότι τα έριξαν από ψηλά εξωγήινοι (ένας Ελβετός διευθυντής ξενοδοχείου κατάφερε να πουλήσει 7.000.000 βιβλία βασισμένος σε αυτή τη θεωρία). Η αλήθεια είναι λιγότερο εντυπωσιακή [...] Οι Πολυνήσιοι, αυτοί οι «Βίκινγκς» του Ειρηνικού, είχαν βρει πρώτοι το νησί. Με θάρρος που άγγιζε την παραφροσύνη, πιστεύεται ότι ξεκίνησαν από τις νήσους Γκάμπιερ, κάπου 2.500 χιλιόμετρα μακριά, με ανοιχτές πιρόγκες, αντιμέτωποι με ισχυρούς ανέμους.[...].

Και οι κολοσσιαίες φιγούρες των Μοάι; Όταν μια νεαρή ανθρωπολόγος ονόματι Κάθριν Ρούτλετζ έφτασε για δουλειά πεδίου στο νησί το 1914, ούτε ένα άγαλμα δεν είχε απομείνει όρθιο. Ήταν γκρεμισμένα, κάποια σπασμένα και κομματιασμένα, και χορταριασμένα. Τι είχε προκαλέσει όλη αυτή τη δυστυχία; Η Ρούτλετζ μπορούσε μόνο να εικάσει. Όμως ολοφάνερα πρέπει κάτι σοβαρό να είχε συμβεί, ώστε να ανάγκασε μια κοινωνία να αυτοκαταστραφεί.

Όπως αποδείχθηκε από έρευνες του Αμερικανού επιστήμονα Γουίλιαμ Μαλόι και του Νορβηγού εξερευνητή Θόρ Χέιερνταλ το 1955, όλα ξεκίνησαν με τα μυστηριώδη Μοάι. Για κάποιον λόγο, είπε ο Μαλόι, οι κάτοικοι της Νήσου του Πάσχα δεν χόρταιναν αυτά τα μεγαλιθικά μνημεία. Λάξευαν τον έναν πέτρινο γίγαντα μετά τον άλλον και τον έσερναν ως τη θέση του. Ζηλόφθονοι φύλαρχοι απαιτούσαν όλο και μεγαλύτερα Μοάι, όλο και περισσότερη τροφή χρειαζόταν για τους εργάτες και ολοένα περισσότερα δέντρα του νησιού κόβονταν για τη μεταφορά των αγαλμάτων. Όμως ένα πεπερασμένο νησί δεν μπορεί να συντηρήσει απεριόριστη ανάπτυξη. Ήρθε μια μέρα που όλα τα δέντρα είχαν χαθεί. Το έδαφος διαβρώθηκε, επιφέροντας τη μείωση της απόδοσης της γεωργικής

παραγωγής. Χωρίς ξύλα για πυρόγες, ήταν αδύνατον να ψαρέψουν. Η παραγωγή αγαλμάτων τελμάτωσε και οι εντάσεις αυξήθηκαν. Πόλεμος ξέσπασε ανάμεσα στις φυλές [...].

Το ηθικό δίδαγμα αυτής της ιστορίας; Το ηθικό δίδαγμα αφορά εμάς. Βάλτε δίπλα δίπλα τη Νήσο του Πάσχα και τον Πλανήτη Γη, και υπάρχουν μερικές ανησυχητικές ομοιότητες. Απλώς αναλογιστείτε: Η Νήσος του Πάσχα είναι μια κουκκίδα στον απέραντο ωκεανό, η Γη είναι μια κουκκίδα στο απέραντο σύμπαν. Οι νησιώτες δεν είχαν βάρκες για να δραπετεύσουν· εμείς δεν έχουμε διαστημόπλοια, για να μας πάνε μακριά. Η Νήσος του Πάσχα υπέστη αποψύλωση και γνώρισε υπερπληθυσμό· ο πλανήτης μας υφίσταται μόλυνση και υπερθέρμανση.[...] «Η απληστία της ανθρωπότητας είναι απεριόριστη» γράφουν οι αρχαιολόγοι Πολ Μπαν και Τζον Φλένλι στο βιβλίο τους *Easter Island, Earth Island* (Νησί του Πάσχα, Νησί της Γης). [...] Όσο ο πλανήτης εξακολουθεί να θερμαίνεται κι εμείς εξακολουθούμε να καταναλώνουμε και να ρυπαίνουμε, η Νήσος του Πάσχα φαντάζει ως μια τέλεια μεταφορά για το μέλλον μας.

Κείμενο 2

ΟΗΕ: Η Φύση πορεύεται προς την καταστροφή εξαιτίας του ανθρώπου

Απόσπασμα από δημοσίευμα στην Εφημερίδα των Συντακτών, 6.5.2019, πηγή: <https://www.efsyn.gr>.

Με γλαφυρά χρώματα παρουσιάζει ο ΟΗΕ την καταστροφή που υφίσταται ο πλανήτης εξαιτίας της ανθρώπινης δραστηριότητας, εξέλιξη που φαίνεται αναπόφευκτη αν δεν αναληφθεί επείγοντως δράση.

Σύμφωνα με την έκθεση της Διακυβερνητικής Επιστημονικής και Πολιτικής Πλατφόρμας για τη Βιοποικιλότητα και τις Υπηρεσίες Οικοσυστήματος (IPBES), η οποία αποτελείται από 145 εμπειρογνώμονες από 59 χώρες του ΟΗΕ για την Βιοποικιλότητα, το μέλλον του ανθρώπινου είδους, που εξαρτάται από την Φύση, για να αναπνεύσει, να πει, να φάει, να ζεσταθεί, να θεραπευθεί, διαγράφεται σκοτεινό!

Σύμφωνα με τους επιστήμονες, πρώτος στόχος πρέπει να είναι η αλλαγή του αγροτικού-διατροφικού συστήματος. Η διατροφή 10 δισεκατομμυρίων ανθρώπων το 2050 κατά «αιμόφορο» τρόπο απαιτεί την αναμόρφωση της γεωργικής παραγωγής

(αγροοικολογία, καλύτερη διαχείριση των υδάτινων πόρων), αλλά επίσης των καταναλωτικών συνηθειών (διατροφικές συνήθειες), σύμφωνα με την έκθεση.[...]

Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι στα πορίσματα της έκθεσης που υιοθετήθηκαν από τις αντιπροσωπείες δεν περιλαμβάνεται ευθεία έκκληση για κατανάλωση λιγότερου κρέατος, καθώς η αρχική διατύπωση προς αυτήν την κατεύθυνση που περιλαμβανόταν στο σχέδιο της έκθεσης αμβλύθηκε στην τελική εκδοχή του κειμένου, αναμφισβήτητα εξαιτίας της παρέμβασης των χωρών που παράγουν κρέας.

Η έκθεση της IPBES αναφέρεται σε μια σειρά από εργαλεία που έχουν στη διάθεσή τους οι κυβερνήσεις για τη βελτίωση της αντοχής του οικονομικού συστήματος, όπως οι ποσοστώσεις στην αλιεία ή η μεταρρύθμιση των κρατικών επιδοτήσεων και της φορολογίας. Αναφέρεται ακόμη και στην ανάγκη απομάκρυνσης από το δόγμα της ανάπτυξης.

Όπως τονίζει ο Εντουάρντο Μπρουντίσιο, ένας από τους συντάκτες της έκθεσης, «το θέμα είναι να θεωρηθεί στόχος η ποιότητα ζωής και όχι η οικονομική ανάπτυξη». Άλλωστε, όπως εξηγούν, αν και ο άνθρωπος εξαρτάται από τη Φύση για να επιβιώσει, αυτό δεν σημαίνει ότι είναι καταδικασμένος σε εξαφάνιση. Όμως, σύμφωνα με τον Τζόσεφ Σετέλ, «δεν θέλουμε απλώς να επιβιώσουμε». «Το διακύβευμα της έκθεσης είναι η ποιότητα της ζωής» κατά τον Εντουάρντο Μπρουντίσιο.

Επιπλέον, αυτή η «ποιότητα» κινδυνεύει να επιδεινωθεί περαιτέρω για τους φτωχότερους του πλανήτη και για τις περιοχές κατοικίας αυτόχθονων πληθυσμών που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τη Φύση.

Κείμενο 3

Οικο-λογική εν-συναίσθηση

Χάρης Μελιτάς, ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΤΟΥ ΑΣΤΑΚΟΥ, από τη συλλογή Εξαιρέσεις, Μανδραγόρας, 2018.

Ξεχείλιζε το θέρος στο νησί
η θάλασσα σπινθήριζε στο βάθος.
Στην παραλία πλήθος ετερόκλητο
πάλι καλά που βρήκαμε τραπέζι.
Ένα κορίτσι σαν το γάλα μες στις μύγες
παρέδωσε τη λίστα με τα ψάρια.

Σηκώθηκα να ρίξω μια ματιά.
Ευρύχωρο το μαγαζί, στους τοίχους
αρμένιζαν καράβια αραγμένα.
Και τότε πρόσεξα στο γυάλινο κουτί
το βλέμμα του αστακού που μου μιλούσε.
«Αυτόν», υπέδειξε ένα άγνωστο παχύδερμο
με ανοικτό πουκάμισο και δασωμένο στήθος.
Προβλέψιμο το τέλος της παράστασης
απ' το περίοπτο γυαλί στην κατσαρόλα.
Χίλιες φορές τινάχτηκε ψηλά.
Χίλιες φορές σπαρτάρησε πριν φύγει.

Ο ήλιος κατηφόριζε στη θάλασσα.
Τρεμόσβηνε το βαλς των πιρουνιών
ήταν η ώρα η καλή των οδοντογλυφίδων.
Φόρεσα τα γυαλιά μην προδοθώ
πως έκρυβα στο βλέμμα μου βαθιά
το βλέμμα του αστακού, το ραγισμένο.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Ποιο ήταν το αντικείμενο της έκθεσης για την οποία γίνεται λόγος στο Κείμενο 2 και ποιες προτάσεις διατυπώνονται σ' αυτήν για την προστασία της φύσης (50 – 60 λέξεις);

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Βρες στο Κείμενο 1 ένα σημείο στο οποίο ο συγγραφέας οργανώνει τον λόγο του με την τεχνική της αναλογίας (μονάδες 2), παράθεσε με συντομία τα δύο μέλη της (μονάδες 4) και εξήγησε πώς αυτός ο τρόπος οργάνωσης σχετίζεται με το θεματικό κέντρο του κειμένου (μονάδες 4).

Μονάδες 10

Ερώτημα 3^ο (μονάδες 10)

Να συγκρίνεις τα Κείμενα 1 και 2 με κριτήριο την πρόθεση των συντακτών τους τεκμηριώνοντας την απάντησή σου με αναφορά σε δύο γλωσσικές επιλογές κάθε συγγραφέα. (70-80 λέξεις)

Μονάδες 10**ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)**

Ποια είναι η συναισθηματική αντίδραση του ποιητικού υποκειμένου στο σκηνικό που στήνεται στο Κείμενο 3, πώς αυτή αποδίδεται εκφραστικά (τρεις αναφορές αρκούν) και πώς εσύ κρίνεις την αντίδρασή του; Η απάντησή σου να εκτείνεται σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15